

Stanislao Nievo

Sedemnajst barvnih nians

Bel vhod hiše ob reki Aron se je odprl in na pragu se je prikazala temna ženska z očmi gorčične barve. Njen obraz je bil čuden, v polnem razcvetu ženskosti, ki ga je kazilo neko neznano občutje. Usta so se ji hlastaje odpirala, medtem ko se je oprsje dvigalo v hripavih vdihljajih. Kljub privlačnemu obrazu je jezno gledala.

»Kaj hočete?« je vprašala.

»Prihajam iz Salisburyja. Prinesel sem vam zidne tapete,« je rekel moški na pragu in jo radovedno pogledal.

»Se ne bi raje kasneje oglasili?«

»Pustil vam jih bom zunaj,« je odgovoril prišlec, ki je medtem sprevidel, da ni prišel v pravem trenutku. Hotel se je že posloviti, ko ga je ženska nenadoma zaustavila z roko na laktu.

»Prosim, izvolite!« ga je povabila in se obrnila k notranjščini hiše, si nekoliko popravila obleko, da bi vsaj malo zakrila nenavaden nered.

Moški, mlad Anglež ravnih las in slovanskih potez, ji je sledil z dvema paketoma, ki ju je prinesel s seboj.

»Bil sem že na tem, da odidem,« se je opravičeval. »Dolgo sem zvonil, mislil sem že, da ste zunaj.«

Ženska mu je kazala pot in ga vodila v notranjost bivališča. V podeželskem stanovanju je bilo toplo in tiho, posejano je bilo z redkim pohištvom in širokimi predmeti. Videti je bilo veliko zofo z blazinami nepravilnih oblik, na katerih so se križale proge v vseh smereh. Na tleh je ležala kosmata preproga ognjene barve, na kateri se je dvigal ostekljen kamen, koničasto odlomljen del, skoraj meter visok, ki se je lesketal v tisoč nedoločnih odsevih.

»Položite jih kar tja,« je ukazala ženska, pokazala s prstom v smeri preproge in se sklonila nad zofo, potem ko je povlekla vitki nogi podsè. Sedaj je manj hlastala. Opazovala je gosta, kot da ne bi še nikoli videla moškega.

»Sedemnajst jih je,« je rekel, zmedla ga je njena pretirana pozornost, sprva je bil osupnil, sedaj se je nekoliko zmeščal.

»Štirih vrst so. Najprej smo prejeli črno. Prava novost, zlepljena je na povsem drug način.«

Začel je odpirati paket, ki ga je prinesel s seboj, ga razprostrl po tleh in lagodno počepnil. Ko je končno odstranil ovoj in izvlekel bleščeč kartonski kvadrat, so se njegove oči ustavile na ženski, ki je priprla usta in rahlo razširila nogi, medtem ko se mu je vabljivo smehljala. Moški je v hipu začutil rastočo vznemirjenost. Bil je prepričan vase, včasih se je resda spustil v nepričakovano dogodivščino s kakšno žensko, a tega, kar se je pravkar dogajalo, ni mogel razumeti. Ženska se je sklonila in vzela karton, ki ji ga je ponujal.

»Zelo je prefinjen,« je rekla, medtem ko ga je opazovala. »In kako se blešči! Kot magično zrcalo.«

Nekoliko ga je prepognila z rokami. »Na nenavaden način odbija žarke,« se je zasmejala, »v tem trenutku se zdi, kot da bi nekaj zaklinjal, toda kaj?«

Spremenila je ton: »Naša duša je prav taka, raztegljiva, boljša ali slabša, kot se nam dozdeva. Konec koncev smo vedno pripravljeni stvari izravnati.«

Zastala je: »Gledamo druge.« Pogledala je gosta na svoj vznemirjajoč način.

Moški je osuplo obstal. Ni vedel, ali bi se ji približal ali izvršil dan ukaz. Nerad, čeprav željan približati se ženski, je iz paketa izvlekel drug karton roza barve in se usedel poleg nje. Rahlo se je je dotaknil, ko je pustil zdrsni karton pred seboj. Njen obraz se je zgani. V zrcalnem odboju se je zdela še bolj vznemirjena, čeprav še vedno stanovitna, barva njenega obličja se je topleje obarvala. Moški je rahlo nagnil karton, da se je njeno telo odzrcalilo na barvni površini. Poletna bluza je postala še prozornejša, skozi jo so se očrtale nabrekle, skoraj gole prsi. Par se je osredotočil na podobo v odsevu. Moški je čutil medel val, ki ga je preplaval, ona se je hitro odzvala z nepričakovano ostrim sunkom, ki jo je zaustavil, medtem ko sta se njeni nogi komaj opazno zvijali.

Hrup neke hišne cevi je nadomestil otožen glas, ki se ji je skoraj izvil iz ust, počutila se je malodane pomirjeno, kot bi jo potolažil nepričakovan prijatelj. Ritem njenih vdihov in izdihov se je povečal, kot da bi hotela izzivati s celim telesom.

Obraza sta se nemirno iskala, toda ko sta se oplazila s pogledi, sta takoj povesila oči. Kot da bi ju zunanje okoliščine prisilile, da bi se drug drugemu ognjevitno približala, neodvisno od njune volje.

»Pokažite mi tretjega,« je počasi spregovorila ženska in pokazala zavrt predmet na tleh, pri tem se je z laktom dotaknila njegove roke, ki je še držala roza karton. Brez sramu ga je pogledala, on se je obrnil in dvignil tretji karton. Bil je sinjemodre barve. Moški ji ga je pokazal na isti način, položil ga je pred njo in ga nato narahlo upognil k sebi. Podoba je bila nedoločna in zabrisana, po-

vršina kartona je vnovič ujela njuni silhueti. Premikanje in pre-gibanje kartona je učinkovalo, kot bi se njuni podobi izmenjali in zlili druga z drugo. Nenaravno sta se objemala, brez drgetanja, kot renesančne osebe na oltarnih slikah, ki se neizmerno občudujejo. Dotaknila se je kartona, da bi spremenila zorni kot, s površine je odseval samo njegov izgubljeni obraz, pripravljen na vzlet, toda za-držan spričo moralnih ovir.

V tišini sta se motrila kot tajna ljubimca, ki sta se po dolgem času srečala in nimata več moči, da bi si karkoli povedala, ampak sta srečna, da sta lahko skupaj.

Moški se je počutil nebogljenega in odveč, nepravilne poteze njegovega obraza so izgubile sledi sproščenega vedenja.

Sedaj je tudi on globoko dihal. Potonil je v zofo, kot bi se ujel v past. Vedel je, da se je ponovno našel v tistem sinjemodrem zrca-lu, ki ga je razkrinkalo. Zmagala je ona, ne da bi karkoli izgubila.

»Rada bi videla naslednjega,« je vabeče šepnila, kar je gosta osrečilo. Vdano jo je pogledal in stresel z glavo. Rekel je: »Sledi šest belih kartonov, ki so med seboj različni.« Nato se je dvignil, da bi jih izvlekel iz drugega zavoja, ki je bil še zaprt. Sprostil je zaponko in vročično izvlekel na dan tri različne kartone. Nato še tri. Bili so trikotne oblike in so se odlično prilagali drug drugemu.

Moški jih je zložil na preprogo plamteče barve pred noge žen-ski. Stik s krvavo rdečo barvo ju je poživil kot jutranja zarja. Ble-ščala sta se v ostrih svetlih barvah. Ona je zagledala lastno figuro, prelomljeno v tri dele, medtem ko so se s strani bliskale njegove občudujoče oči.

»Zdi se kot ritual,« je dahnila. Hotela je dodati »ljubezni«, a se je zadržala. »Povedali so mi, da res učinkujejo na zanimiv način,« je pristavila, nepremično zroč predse.

»Vam je kombinacija všeč?« je vprašal moški, čutil je, da ima vsaka izgovorjena beseda drugačen pomen, ki ga je silil v stvari, o katerih se ni on sam odločal, čeprav mu je bilo početje všeč.

Vsaka poteza v tej hiši se je odvijala na skrivnostni način. Kot nujnost, skrivnostno prepričanje, da se pač mora tako zgoditi in nič drugače.

Ko se je ženska prvič prikazala na pragu, se mu je zdela kot lepa čarovnica, ki zmore pregnati vsakršno obrzdanost. Nato se je prelevila v ljubeče bitje, morda v nimfomanko. Hip zatem je postala ženska nasploh, z okusom meščanke, ki taji svoje misli, z občutljivi-vostjo, ki je vzbujala pozornost, ženska, ki z dobrodušnim razume-vanjem pronica v stvari, ki se niso zgodile, medtem ko jo stvari, ki so se v resnici pripetile, spravljajo v negotovost, celo v tesnobo. Gostu se je zdelo, da dogajanje vodi mogočen ritual, ki ga ne more nihče zaustaviti.

Odprte škatle na tleh so dobile poteze žrtvenih kamnov, iz katerih so se dvigali kartoni kot moderni pozdravi različnih barvnih odsevov na ognjenem zastoru preproge okrog središčnega kamna, ki je metal sinjemodre odbleske. Svetli kartoni so bili v krogu razprostranjeni okrog ostekljenega kamna častitljive patine.

»Kamnina modre barve. Kos liparita, vulkanskega granita. Častijo ga kot sveti kamen,« je rekla ženska, ko je moški nanj prislomil tri nove kartone, enega na drugega, in se obrnil k njej, da bi jo vprašal, kaj pomeni ostekljen steber v središču.

»Pokažite mi te tri,« je nadaljevala. »Ah, zelo so agresivni, enake barve so kot preproga. Kako se stapljajo med seboj!«

Ženska se je sklonila, si odpela zadrgo na krilu in razgalila stegna. Rahlo se je zganila, da bi se njena postava lahko zrcalila v trojni podobi. Podobna je bila sveti ženi, ki se pripravlja na žrtveni obred. Njeni nogi sta se rdečili v odblesku kartonov in se odpirali z vročo željo, da bi se darovali neznancu, kot da bi ta predstavljal svečenika neznane veroizpovedi. Mož jo je razburjeno požiral s pogledom. Kartonast zaslon je v profilu poudaril linijo njene trebuha, kar je hipnotično učinkovalo. V tistem trenutku je nekdo potrkal, ženska se je osuplo dvignila in se v naglici oddaljila k vratom.

Slišati je bilo hrup, nakar je nastal premor. Vrata so se odprla in zaprla, v kuhinji so se zaslišali koraki, nekdo je pristavil ročko za kavo. Moški je napeto čakal. Ovedel se je, da pri stvari ne igra pomembne vloge, kar ga je za kratek čas ujezilo.

Mehanično je izvlekel vijoličast in rumen karton. Oba sta se svetila, vijoličast karton je zrcalil podobo moškega, ki je postal star in težak. V tistem melanholičnem odsevu se je celoten življenjski lok skrčil na en sam hip. Roko je dvignil k obrazu, da bi popravil kako potezo ali detajl, toda zagledal je svojo neobgljeno dlan, pripravljeno kvečjemu na to, da utaji poraz, ki je triumfiral na površju drugega zrcala. Stopil je vstran, da se je njegov obraz pretopil v žolto rumen odsev drugega kartona. Čeprav se je zelo trudil, ni videl ničesar. Ta karton zaradi premočnega bleska ni odseval ničesar.

»Nihče ni prišel,« je dejala ženska, ko se je vnovič prikazala na vratih. »Kako smešno!« se je nervozno nasmehnila, da bi sprostila napetost. Nosila je pladenj z dvema skodelicama kave.

»Bi nekoliko kave?« je vprašala.

Moški se je zahvalil in v hipu izpraznil skodelico, toliko da se ni opekel. Kava mu je vrnila prejšnje razpoloženje. Sunkovito je pokazal rumen karton, kot da bi hotel nekaj skriti, kar ni hotel, da bi prišlo na dan. »Ta ne odseva ničesar.«

Ženska se je približala, nepremično uprta v karton, ki se je bleščal.

»Še nekaj drugega je, česar ne razumem,« je zaskrbljeno pripomnila. Pozorno si je ogledala vijoličast karton in osorno navrgla: »Popolnoma je nepotreben, služi zgolj za to, da dopolni barvno serijo. Nočem ga imeti med drugimi, raje ga naslonite zadaj za liparit! Stati mora ločeno od ostalih, na drugi strani!« Ne da bi pogledal karton, jo je moški ubogal. Čutil je, kako mu je rdečica oblila obraz, sklonil je pogled. V njegovi notranjosti se je nekaj sprožilo, zbal se je, da tega ne bo vzdržal. Zaželel si je storiti nekaj zlega, nekaj uničiti ali pokvariti. Poznal je te vrste agresivnost, toda vsakič se je znal očitovati. Sedaj je planila v vsej svoji moči, ni je mogel več zadržati. Počutil se je neobgljeno, prepoln čudne bolečine. Z naporom jo je preusmeril v del sebe, kar mu je začasno pomagalo. Močno ga je zbolelo v glavi. Mehanično si je potipal želodec. Ženska je razumela, da je nekaj narobe, materinsko ga je pogledala, da bi mu pomagala.

»Je kaj narobe?« ga je zgrabila za laket. Ta dotik je moškega razjezil, a hkrati sprostil.

»Nič, samo vrtoglavica. Verjetno zaradi kave,« se je smehljaje zlagal, vedoč, da mu ni verjela. Sklonil se je k preprogi in potegnil na dan dva druga kartona kvadratne oblike, kot so bili tisti prvi. Bila sta spremenljivih barv in sta begala oči. Njuna zamolklo bleščeča površina ni bila enotno obarvana.

»Nevidna sta,« je rekel. »Prvi je ultravijoličast, drugi infrardeč. Če ju postavite v smeri sončnih žarkov, povzročata posebne učinke.«

»Ničesar ne vidim,« mu je odgovorila.

»Poskusiva jih zavrteti,« ji je predlagal in enega izročil svoji tovarišici. »Počasi mi sledite!«

Približal se je oknu, ženska se je postavila poleg z drugim kartonom. Rahlo sta se dotaknila, nato sta se naslonila. Vročica, ki je malo prej prenehala, ju je znova stresla.

Roki, ki sta držali kvadrata, sta večkrat trčili druga ob drugo, se dvignili in spustili, išoč oporišča in sukajoč oba kartona, da bi ujela bežen refleks, toda zgodilo se ni nič.

Približala sta se oknu, ki je ponujalo razgled na raztegnjen drevored, ki je izginjal v zeleni nižini. Naslonila sta kartona na steklo in odprla okno. Pihljaj svežega zraka je vdrl v popolno podeželsko tišino.

»Kam vodi ta drevored?« je vprašal moški.

»V Stonehenge, h keltskemu templju, ki je miljo odtod proti jugozahodu. Marca in septembra sveti sonce naravnost na star krog megalitov tja v dolini. Od tu je moč videti. Svetlečo točko, ki zaradi loma sončnih žarkov ustvarja okrog sebe mavrico nians. Kamen, ki ga imam v hiši na preprogi, se takrat segreje kot tisti sveti kamen tam zunaj na vhodu starega keltskega svetišča. To hišo so zgradili z namenom, da bi lahko opazovali to prastaro spektakular-

no predstavo. Večkrat je bila porušena in na novo zgrajena, toda kraj je ostal nespremenjen, kar je navsezadnje najpomembnejše. Bila so obdobja, ko ni hotel tu nihče stanovati. Vraževernost. Verjeli so, da obstaja neka posebna kompozicija kamnov, ki so se vzdignili še pred Stonehengeom. Tisti kamen tam,« pokazala je na moder kamen sredi sobe, »je edini, ki je enak, čeprav manjši, megalitom v Stonehengeu, to je slavni kamen Hele.«

Ustavila se je in se zamislila. Nato je nadaljevala: »Tu se počutim odlično. Izdala vam bom majhno skrivnost. Bleščeči kartoni morajo posnemati razpored megalitov tam doli, krog v obliki konja nad oltarjem, lego vsaj prvih dveh kamnov, ki predstavljata *trait d'union*. Okrog modrega kamna na preprogi teče drugačen čas, ki odseva na kartonasti površini. Poglejte za hip gor, tisto je oltar Sonca, star več kot štiri tisočletja. Okrog sebe brizga pomirjujočo energijo, ki na nepričakovan način bogati življenje. Vsaj tako pravijo,« se je zasmejala, nekoliko v zadregi zaradi svoje izpovedi.

Obmolknila je in se naslonila na oslavljenega moškega. Kartona, prislonsena ob okensko odprtino, sta zadrhtela v prozornih odtenkih in risbah.

»Ko sonce osvetli kamne tam doli,« je povzela, »začutim kaotične drhtljaje, željo, da bi se nečesa osvobodila, hlastno zahlepip po nečem. Takrat bi najraje zakričala, tekla kot blazna po travniku, dokler me ne bi nekdo prebodel, me ubil. Ko včasih pogledam modri lipalit, začutim v sebi podoben sunek. Sklonim se in ga poljubim. Poskušam ga lizati, ugrizniti, da bi začutila bolečino, samo da bi se osvobodila. Ja, vse to si želim. Nikoli ne bi hotela zapustiti te hiše in teh občutij. Srečna sem, prepevam si in...«

S polnim, spačenim izrazom se je obrnila k neznancu. Zgrabila ga je za glavo, kot bi jo hotela pobožati, jo potisnila vznak in ga rahlo ugriznila v grlo.

»Poglej, tako so počenjali,« je zasopihala, gledaje mu v oči s poželenjem volkulje.

Moški se ni ganil. Ugriz je čutil kot prastaro obliko spodbujanja k boju med spoloma. Toda rastoča zadrega ga je paralizirala. Lascivna jeza ga je zadrževala, iniciativo je vendar dala ona. Zelel si je ženske, obenem se je zavedal, da mora prekršiti prepoved, da bi obnovil ravnotežje, s katerim se je rodil in ki mu je podelilo vlogo moškega. Drugače bo trpel zaradi pasivne sokrivde.

Zavohal je vznemirljiv parfum, ni vedel, ali je njen ali rezultat tega, kar se je dogajalo. Z dlanjo si je šel za vrat, začutil je kri. To mu je zameglilo pogled in ga spodsekalo. Ženska ga je povlekla k modremu kamnu, on ji je vdano sledil. Potegnila ga je na preprogo. Pomagala mu je, da se je zleknil. V tem trenutku sta se znašla v središču kartonov, ki so bili razporejeni v krogu in prislonseni ob različne opore. V popolni religiozni zbranosti so odsevali njuni zma-

ličeni figuri, ki sta se dvigali iz čudežnega dna. Moškega so prikazovali kot žrtenega kozla, žensko kot svečenico, ki se pripravlja na žrtevno gostijo. Spreminjaste barvne nianse so prizor osvetljevale v krvavečih ali sončnih odsevih, v zamolklih ali živopisnih odtenkih.

Moški je čutil naraščajočo razburjenost, užival je v vlogi žrtve, popolnoma brezmočen, da bi se premaknil. Valovi poželenja so mu butali ob možganske stene, vztrajno so ga premetavali k dnu, medtem ko so čuti nemo odobraval njegov trpni pristanek.

S sladkim nasmehom mu je položila dlani na telo in ga počasi začela slačiti.

»Zadnji karton bom izvlekla jaz«, je potihlo rekla, kot bi ga prosila.

Slekla mu je srajco in ga poljubila na razkrito oprsje. Dvignila se je, da bi izvlekla zadnji karton. Imel je barvo njenih oči. Na površino se je ujel sončni žarek. Porinila ga je pred zleknjenega moškega in pokleknila ob njegov bok.

»Poglej!« je vzkliknila.

Moški je zagledal svoj skrčeni obraz, poželjivo razprte oči, polne nevednosti. Njegovo obličje je prevzelo poteze razsvetljene zveri. Česar se je vedno izogibal, je sedaj bruhnilo na dan, ga uničevalo in obenem osvobojalo. Običajni red se je sesul. Vse to mu ni bilo popolnoma neznano. Bilo je le zadrževano, spričo tisoč razlogov potlačeno, od sramu do družabne nesposobnosti, od samospoštovanja do skladnosti s samim seboj. Ta ženska je porušila vse zapore z enim samim darovanim ugrizom, ki se mu je vtisnil kot strasten poljub. In on, na smrt ranjen, je izgubil vsakršen nadzor, vsakršno oblast.

»Nekoč je tu stal Stonehenge«, je rekla ženska z razkuštranimi lasmi in od neznane sle razprtimi usti, »mi ne počenjamo drugega, kot da nadaljujemo njegov večni tok. Ki biva od vekomaj. Nihče nikoli ne govori o tem, ker je lažje molčati. Prišel si prav na predvečer praznovanja kresne noči. Prepričan si, da si ti tako hotel. Oh, dobro vem, da sedaj veš, da to ni res. Kasneje se boš spominjal tega, kar se je zgodilo, ne da bi verjel, kot v sanjah. Jutri tam spodaj,« dvignila se je na kolena in pogledala k oknu, kot bi pričakovala svareč klic, ki ji je odseval v gorečih očeh, »bodo peli in plesali. Toda čas se je od takrat skrajšal za en dan. Star koledar pripoveduje, da sonce danes vzide na črti, ki seka Stonehenge in gre mimo te hiše,« — pokazala je razločen pas, ki se je izgubljal v daljavi, — »na črti, ki teče k neskončnemu. Midva jo pričakujeva.« Spremenila je ton: »Zdi se ti noro, a je zgolj hvalnica življenju, resničen slavošpev.«

Z religioznim navdihom se je sklonila nad moškega in ga nežno pobožala vzdolž telesa. Počutil se je ujetega. Ni mogel drugega, kot da ji je silovito, a z zadovoljstvom sledil, kar pa ga je obenem sla-

bilo in odtuževalo. Njegov pohlep se je umaknil v drugi plan, kar koli mu je naredila, se mu je zdelo, da ga osvobaja.

V tistih trenutkih je čutil, da jo ljubi — ne glede na karkoli, ne glede na telo — ker ga je poiskala in spremenila, ker mu je pokazala nekaj, kar je od nekaj bivalo v njem, a je na to pozabil, in predvsem ker ji je uspelo ukaniti izumetničeni čas, v katerem je živila, ne da bi se odpovedala sama sebi.

Gledal jo je kot vilinsko bitje, ki je prihajalo iz osrčja zemlje, nesoč v naročju temačne sile onstranstva. Videl je, kako se je znebila vseh oblačil in se mehko pogreznila v njegovo telo. Njune ustnice so se iskale, toda to ni bil resničen stik, ampak prej šepet skupne molitve. Istočasno sta obrnila pogled k zadnjemu kartonu, ki je stal v bližini.

V trenutku ga je sonce skozi okno oblilo s toplo svetlobo. Karton je odseval njuna združena obraza, ki sta sopihala kakor tisti, ki se je pravkar rešil iz vode, v katero se je po čudežu potopil. Oči moškega so se vlažno svetile kot oči blaženega novorojenca.

Oči ženske pa so se pomešale z odsevom kartona in izginile. Na mestu, kjer bi se morale zasvetiti njene oči na medlem obrazu poželenja, se je prikazala neskončna praznina, ki je sončni žarki niso mogli predreti.

Prevedla Tea Štoka

Stanislaw Nieve je svojevrsten *outsider* italijanske književne scene. Rodil se je leta 1928 v Milanu in je prišel k literaturi s povsem drugega področja. Že tri desetletja se poklicno ukvarja s fotografijo in režiranjem kratkih dokumentarnih filmov za televizijo. Že s prvo knjigo je vzbudil pozornost domače javnosti. Za roman *Il prato in fondo al mare* si je priboril prestižno nagrado *Il Campiello* 1975. Doslej je poleg tega izdal še tri romane: *Aurora*, 1979, *Il palazzo del silenzio*, 1985 in *Le isole del paradiso*, 1987 ter zbirko kratkih zgodb *Il Padrone della Notte*, 1988, iz katere je tudi pričujoča pripoved.